Toetsing Wet natuurbescherming

in verband met de bestemmingswijziging van de sportvelden tussen de Groene kruisweg en de Wethouder Gelderlandlaan te Heenvliet-zuid

Rapport 2017-057

A.R. Balk

koeman en bijkerk bv
ecologisch onderzoek en advies

Toetsing Wet natuurbescherming

in verband met de bestemmingswijziging van de sportvelden tussen de Groene kruisweg en de Wethouder Gelderlandlaan te Heenvliet-zuid

Rapport 2017-057

A.R. Balk

koeman en bijkerk bv
ecologisch onderzoek en advies

bezoekadres	oosterweg 127 Haren
postadres	postbus 111 9750 AC Haren
telefoon	050 8200018
telefax	050 8200013
email	info@koemanenbijkerk.nl
website	www.koemanenbijkerk.nl

Colofon

Opdrachtgever	Gemeente Nissewaard, Postbus 25, 3200 AA Spijkenisse
Titel	Toetsing Wet natuurbescherming in verband met de bestemmingswijziging van de sportvelden tussen de Groene kruisweg en de Wethouder Gelderlandlaan te Heenvliet-zuid
Auteurs	A.R. Balk
Datum	28 juni 2017
Pagina's (inclusief bijlagen)	31
Projectnr	2017-134
Rapportnr	2017-057
Status	Concept
Akkoord	G.J. Berg (adviseur ecologie)
Paraaf	

Foto omslag: aanzicht oostelijk deel van het plangebied

Deze publicatie kan geciteerd worden als:

Balk AR (2017) Toetsing Wet natuurbescherming in verband met de bestemmingswijziging van de sportvelden tussen de Groene kruisweg en de Wethouder Gelderlandlaan te Heenvliet-zuid. KenB rapport 2017-057. Koeman en Bijkerk bv, Haren.

© Koeman en Bijkerk bv / Gemeente Nissewaard

Dit rapport is vervaardigd op verzoek van opdrachtgever hierboven aangegeven en is zijn eigendom. Niets uit dit rapport mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever hierboven aangegeven en Koeman en Bijkerk bv, noch mag het zonder een dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd.

Koeman en Bijkerk bv is niet aansprakelijk voor gevolgschade, alsmede schade welke voortvloeit uit toepassingen van resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van Koeman en Bijkerk bv; opdrachtgever vrijwaart Koeman en Bijkerk bv voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

Inhoudsopgave

COLOFON 3

SAMENVATTING 7

1 INLEIDING 9
1.1 Achtergrond 9
1.2 Doel 9
1.3 Opzet 10
1.4 Verantwoording 10
1.5 Volledigheid 10

2 TOETSINGSKADER BESCHERMDE SOORTEN EN GEBIEDEN 13
2.1 Beschermingsregimes soorten 13
2.2 Natura 2000-gebieden 14
2.3 Houtopstanden 14
2.4 Natuurnetwerk Nederland 14

3 RESULTATEN VELD- EN BRONNENONDERZOEK 15
3.1 Gebiedsbeschrijving 15
3.2 Bronnenonderzoek 15
3.3 Functie van het plangebied voor beschermde soorten 16
3.4 Gebiedspotenties 18

4 EFFECTEN VAN DE INGREEP EN TE TREFFEN MAATREGELEN 19
4.1 Vleermuizen 19
4.2 Algemeen voorkomende soorten 20

5 CONCLUSIE 21

6 LITERATUUR 22

BIJLAGE I WAARGENOMEN SOORTEN IN HET PLANGEBIED EN HUN BESCHERMINGSSTATUS 24

BIJLAGE II WETTELIJK KADER 25

Samenvatting

In opdracht van Gemeente Nissewaard te Spijkenisse, heeft Koeman en Bijkerk bv een toetsing aan de Wet natuurbescherming uitgevoerd in verband met de voorgenomen sloop aan de Wethouder Gelderlandlaan 3 te Heenvliet. Het plangebied heeft een oppervlakte van circa 3,1 ha en is gelegen aan de zuidgrens van Heenvliet. Hierbij moet rekening worden gehouden met beschermde soorten planten en dieren.

De Wet natuurbescherming heeft als doel het voor de lange termijn beschermen van biodiversiteit. Sommige handelingen en ontwikkelingen kunnen de natuur schaden en zijn daarom krachtens de wet verboden. Is dat het geval dan moet er ontheffing worden aangevraagd voor het overtreden van een verbodsbepaling. Koeman en Bijkerk bv heeft op basis van veldonderzoek (d.d. 26 juni 2017) en bronnenonderzoek de effecten van deze ingreep onderzocht en beoordeeld of voor genoemd initiatief een ontheffing moet worden aangevraagd.

Op basis van de quickscan kan niet worden uitgesloten dat vleermuizen gebruik maken van de bebouwing als tijdelijke of vaste verblijfplaats. Daarnaast wordt verwacht dat het terrein wordt gebruikt als foerageergebied. Er dient nader onderzoek te worden uitgevoerd naar gebruik van het plangebied door vleermuizen. De aanwezigheid van verblijfplaatsen moet worden onderzocht door visuele inspectie (zichtwaarnemingen en sporen) en met behulp van een batdetector (registreren van door vleermuizen geproduceerd geluid). Voor een volledige inventarisatie van vleermuizen dient zowel in het voorjaar (de kraamperiode) als in het najaar (de paarperiode) te worden geïnventariseerd, omdat vleermuizen zich niet het gehele jaar op dezelfde plaats ophouden. Het onderzoek geeft uitsluitsel of voor genoemde soort(en) ontheffing moet worden aangevraagd in het kader van de Wet natuurbescherming. Dit jaar zouden de twee najaars-onderzoeken nog verricht kunnen worden. De voorjaarsonderzoeken dienen volgend jaar plaats te vinden. Het veldwerk kan dan 15 juli 2018 afgerond zijn.

In de directe omgeving van het plangebied bevinden zich geen Natura 2000-gebieden of gebieden die deel uitmaken van het NNN waarop de ingreep een negatief effect zou kunnen hebben.

1 Inleiding

1.1 Achtergrond

In opdracht van de Gemeente Nissewaard te Spijkenisse, heeft Koeman en Bijkerk bv een toetsing aan de Wet natuurbescherming uitgevoerd in verband met de bestemmingswijziging van de sportvelden tussen de Groene kruisweg en de Wethouder Gelderlandlaan te Heenvliet-zuid. Het plangebied heeft een oppervlakte van circa 3,1 ha. De bestemming “sport” vervalt en de bestemming “groen” wordt aan dit gebied toegekend. De aanwezige bebouwing zal worden gesloopt. Er zullen geen bomen worden gekapt of sloten worden gedempt. Men is voornemens om in de toekomst op het terrein 12 keer per jaar een evenement te organiseren.

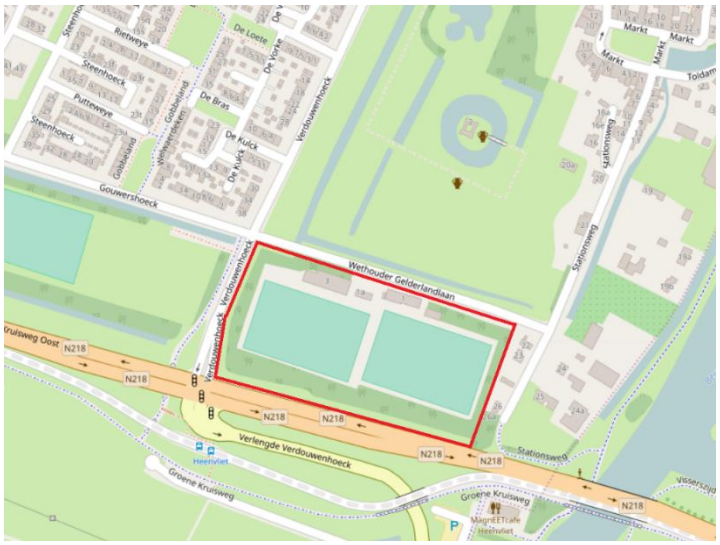

Figuur 1 Luchtfoto met rood omlijnd het plangebied (bron: http://www.openstreetmap.org)

1.2 Doel

Doel van het onderzoek is het toetsen van de voorgenomen ingreep aan de Wet natuurbescherming (zie Bijlage II). Hiertoe is voor eventueel aanwezige beschermde soorten nagegaan of de voorgenomen ingreep naar verwachting leidt tot het overtreden van verbodsbepalingen. Bij verwachtte overtreding van verbodsbepalingen moet worden nagegaan of een vrijstelling geldt of dat ontheffing van de Wet natuurbescherming moet worden aangevraagd. Daarnaast is nagegaan of er eventuele negatieve effecten te verwachten zijn op beschermde natuurgebieden in de omgeving.

1.3 Opzet

Tijdens het veldbezoek op 26 juni 2017, is het hele plangebied onderzocht op geschiktheid voor en het voorkomen van alle voor de Wet natuurbescherming relevante planten- en diersoortgroepen. Het bestaan van beschermde natuurgebieden, Natura 2000-gebieden en gebieden die deel uitmaken van het Natuurnetwerk Nederland (NNN), in of rond het plangebied werd nagegaan bij het ministerie van Economische Zaken (EZ).

In dit rapport worden de resultaten van de quickscan beschreven. Hierbij worden de volgende vragen beantwoord:

- Welke beschermde soorten zijn in het plangebied (en de directe omgeving) aanwezig en/of kunnen hier verwacht worden?
- Wat is het effect van de voorgenomen ingreep op de aanwezige beschermde soorten?
- Worden er verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming overtreden, en zo ja welke?
- Zijn er mogelijkheden voor mitigatie en/of compensatie?
- Is nader onderzoek noodzakelijk?
- Moet er een ontheffing worden aangevraagd?

1.4 Verantwoording

De toetsing is een effectbepaling en -beoordeling op basis van de huidige aanwezigheid van beschermde soorten planten en dieren in het plangebied, de functie van het plangebied en de directe omgeving voor deze soorten en de voorgenomen ingreep. De toetsing is opgesteld op basis van het veldbezoek op 26 juni 2017, de huidige ter beschikking staande kennis en inschattingen van deskundigen.

Veldbezoek
Het plangebied is op 26 juni 2017 bezocht. Tijdens het veldbezoek is zoveel mogelijk informatie verzameld met betrekking tot de aan- of afwezigheid van beschermde soorten (zicht- en geluidswaarnemingen, sporenonderzoek naar de aanwezigheid van pootafdrukken, nesten, holen, uitwerpselen, haren, etc). Op basis van terreinkenmerken en *expert judgement* is beoordeeld of het terrein geschikt is voor de in de regio voorkomende beschermde soorten. Aanwezige bebouwing en bomen zijn extern beoordeeld op aanwezigheid van (sporen van) vleermuizen.

Bronnenonderzoek
Aanvullend op het veldbezoek heeft beperkt bronnenonderzoek plaatsgevonden. Voor een actueel overzicht van beschermde soorten die in de regio voorkomen is de NDFF geraadpleegd.

1.5 Volledigheid

Het uitgevoerde onderzoek betreft een quickscan. Binnen de beperkte tijd van het veldonderzoek is nooit met zekerheid vast te stellen dat alle aanwezige soorten zijn

waargenomen. Op grond van de gegevens van de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) en het veldbezoek in juni 2017, denken wij echter dat de kans op het voorkomen van beschermde soorten in het plangebied goed kon worden ingeschat.

2 Toetsingskader beschermde soorten en gebieden

Op 1 januari 2017 is de Wet natuurbescherming van kracht geworden (Anonymus 2016). Deze wet vervangt drie wetten; de Natuurbeschermingswet 1998, de Boswet en de Flora- en Faunawet. De bescherming van gebieden, diersoorten, plantensoorten en bossen wordt via deze wet geregeld.

De regels die toezien op bescherming van Natura 2000-gebieden (voorheen Nbwet) zijn opgenomen in 'Hoofdstuk 2 Natura 2000-gebieden' van de Wet natuurbescherming. De verbodsbepalingen ten aanzien van beschermde soorten (voorheen Ffwet) zijn in de Wet natuurbescherming opgenomen in 'Hoofdstuk 3 Soorten' en beschreven per beschermingsregime (zie onder). De regels voor houtopstanden (voorheen Boswet) zijn beschreven in Hoofdstuk 4 van de wet.

In het voorliggende rapport toetsen we aan bepalingen voor beschermde soorten (Wnb: Hoofdstuk 3), er is niet getoetst aan de bepalingen uit de hoofdstukken 2 en 4 van de wet. Hieronder is dit kort toegelicht.

2.1 Beschermingsregimes soorten

Bij de uitvoering van de sloop van de gebouwen moet rekening worden gehouden met het huidige voorkomen van beschermde soorten planten en dieren in het plangebied. Als de voor-genomen ingreep leidt tot het overtreden van verbodsbepalingen betreffende beschermde soorten, zal moeten worden nagegaan of een vrijstelling geldt of dat een ontheffing moet worden verkregen.

De Wet natuurbescherming onderscheid bij de bescherming van soorten drie beschermingsregimes:

- Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn (Wnb § 3.1),
- Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn (Wnb § 3.2) en
- Beschermingsregime andere soorten (Wnb § 3.3).

Met het in werking treden van de Wet natuurbescherming is het beschermingsregime voor een aantal soorten veranderd dan wel vervallen. Ook zijn een aantal soorten beschermd die dat voorheen niet waren. Voor soorten vallend onder 'Beschermingsregime andere soorten' kan de provincie een vrijstelling verlenen voor handelingen in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden (Wnb Art 3.10 lid 2a).

In dit rapport wordt onderscheid gemaakt in 'vogels', strikt beschermde soorten (Wnb §3.2) en 'andere soorten' (Wnb §3.3). Vogels en strikt beschermde soorten zijn Europees beschermd, de 'andere soorten' betreffen Nationaal beschermde soorten.

Als de voorgenomen ingreep leidt tot het overtreden van verbodsbepalingen betreffende beschermde soorten, is nagegaan of een vrijstelling geldt of dat een ontheffing moet worden verkregen voordat de ingreep wordt uitgevoerd (zie bijlage II).

2.2 Natura 2000-gebieden

Het plangebied maakt geen deel uit van een Natura 2000-gebied. In de directe omgeving van het plangebied bevinden zich geen wettelijk beschermde gebieden waarop de ingreep een negatief effect zou kunnen hebben. Het meest nabijgelegen wettelijk beschermde gebied, het Natura 2000-gebied Haringvliet bevindt zich op een afstand van 7,5 km van het plangebied.

2.3 Houtopstanden

Met de ingreep worden geen houtopstanden gekapt. De regels ten aanzien van houtopstanden zijn dus niet van toepassing. De regels ten aanzien van houtopstanden zijn in dergelijke gevallen niet van toepassing.

2.4 Natuurnetwerk Nederland

Het plangebied ligt op 750 meter afstand van het Natuurnetwerk Nederland. Directe effecten op de NNN zijn uit te sluiten en het toetsingskader van de NNN is niet van toepassing.

3 Resultaten veld- en bronnenonderzoek

3.1 Gebiedsbeschrijving

Het plangebied is omringd door bomen; met name Zwarte els, Es en Zomereik. Rondom loopt een sloot welke bijna geheel bedekt is met kroos. Het middendeel van het plangebied bestaat uit een voetbalveld met een aantal simpele dug-outs. Aan de noordzijde staat bebouwing; de gebouwen bedoeld voor de voetbalvereniging zijn opgetrokken uit hout en steen. De gebouwen waar momenteel een huisartsenpraktijk en een apotheek zijn gevestigd lijken noodgebouwen te zijn, opgebouwd uit platen en hebben een plat dak.

Figuur 2 Links meerdere gebouwen van de voetbalvereniging. Rechts de oostzijde van het plangebied met de kroossloot.

3.2 Bronnenonderzoek

De Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) geeft een eerste indruk van mogelijk aanwezige beschermde soorten binnen het plangebied en binnen de directe omgeving. Als zoekgebied is gekozen voor een gebied met een straal van circa 200 meter rondom het plangebied., waarbij gericht gezocht is naar alle beschermde en rode lijst soorten die de afgelopen 5 jaar zijn waargenomen, met uitzondering van vogels.

Er zijn twee Europees beschermde soorten (artikel 3.5 Wet natuurbescherming) waargenomen (Tabel 1). Deze vleermuizen zijn waargenomen op het naastgelegen veld (ten westen van het hier besproken plangebied). Alleen foeragerende dieren zijn waargenomen. Het hier besproken plangebied beschikt, evenals het naastgelegen veld, over habitat welk geschikt is voor vleermuizen als foerageergebied. Daarnaast beschikt het plangebied over gebouwen welke mogelijk geschikt zijn als verblijfplaats.

Tabel 1 Rapportage NDFF (Geraadpleegd op 27 juni 2017) voor alle soortgroepen, met uitzondering van de soortgroep vogels ; **WNB**: beschermingsstatus onder de Wet natuurbescherming, NL=Nationaal beschermde soort (artikel 3.10), EU=Europees beschermde soort (artikel 3.1 of 3.5); **Vrijstelling**: Hier is aangegeven of de soort via een provinciale verordening is vrijgesteld. ZH=Zuid-Holland. **RL**: status van soort met vermelding op de Nederlandse Rode Lijst; 0 = uitgestorven op wereldschaal, 1 = in het wild uitgestorven op wereldschaal, 2 = verdwenen uit Nederland, 3 = in het wild verdwenen uit Nederland, 4 = ernstig bedreigd, 5 = bedreigd, 6 = kwetsbaar, 7 = gevoelig, - = niet op Rode Lijst (EZ 2015);

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	WNB	Vrijstelling	RL
Zoogdieren				
Gewone dwergvleermuis	*Pipistrellus pipistrellus*	EU	-	-
Ruige dwergvleermuis	*Pipistrellus nathusii*	EU	-	-

3.3 Functie van het plangebied voor beschermde soorten

In onderstaande tekst is per soortgroep aangegeven welke beschermde soorten tijdens het veldbezoek op 26 juni 2017 zijn waargenomen of waarvan het zeer waarschijnlijk wordt geacht dat de soorten in het plangebied voorkomen.

Vaatplanten

In het plangebied zijn bij het veldbezoek geen beschermde soorten planten aangetroffen. Geschikte groeiplaatsen zijn niet aanwezig. Uit het plangebied en zijn omgeving zijn ook geen waarnemingen van beschermde soorten planten bekend (NDFF 2017(i)). Het voorkomen van beschermde planten in het plangebied is op basis van het veldbezoek en verspreidingsgegevens uitgesloten.

Libellen

In het plangebied zijn bij het veldbezoek geen libellen aangetroffen. Geschikte leefgebieden ontbreken; de sloten zijn geheel bedekt met kroos, verder is geen oevervegetatie aanwezig. Uit het plangebied en zijn omgeving zijn ook geen waarnemingen van beschermde soorten libellen bekend (NDFF 2017(i)). Het voorkomen van beschermde libellen in het plangebied is op basis van het veldbezoek en verspreidingsgegevens uitgesloten.

Dagvlinders

Twee algemene soorten zijn waargenomen; Atalanta en Klein koolwitje. Het plangebied is te voedselrijk voor beschermde soorten. Uit het plangebied en zijn omgeving zijn ook geen waarnemingen van beschermde soorten dagvlinders bekend (NDFF 2017(i)). Het voorkomen van beschermde dagvlinders in het plangebied is op basis van het veldbezoek en verspreidingsgegevens uitgesloten.

Amfibieën

Op het terrein liggen genoeg rotte boomstronken waar amfibieën normaliter graag onder zitten. Desondanks zijn tijdens het veldbezoek geen amfibieën aangetroffen. De sloten zijn ook verre van optimaal voor de voortplanting van amfibieën; eieren en larven hebben zonlicht nodig en het kroos blokkeert dit. Een enkele Gewone pad of Bruine kikker zou op het terrein voor kunnen komen.

Vogels

Tijdens het veldbezoek zijn twaalf vogelsoorten aangetroffen. De Groene specht komt op de Nederlandse Rode Lijst voor als kwetsbare soort, de overige soorten komen in Nederland algemeen voor (zie Bijlage I). De Groene specht kan foerageren op het terrein maar heeft er niet gebroed; er is geen nestholte gevonden. Alle waargenomen soorten worden beschermd onder de Wet natuurbescherming (artikel 3.1; *Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn*), zoals bijna alle in Nederland voorkomende vogelsoorten. Er zijn geen jaarrond beschermde nesten aangetroffen.

Zoogdieren

Tijdens het veldbezoek zijn geen zoogdieren of sporen hiervan waargenomen. Wel zijn meerdere gebouwen geschikt voor vleermuizen als verblijfplaats. Het is op voorhand niet uit te sluiten dat een gebouw bewonende soort zoals de Gewone dwergvleermuis gebruik maakt van één van de gebouwen. Zo hebben de noodgebouwen uitstaande platen welke geschikte ruimte voor vleermuizen vormen. Het grote aaneengesloten gebouw welke bij de voetbalvereniging hoort heeft volop toegangsmogelijkheden voor vleermuizen onder de houten dakrand. De kleedhokjes en het pand waarop ‘Bestuurskamer’ staat kunnen wel gesloopt worden. (Figuur 3)

Figuur 3 Linksboven een noodgebouw met uitstaande plaat, rechtsboven een gebouw, behorende tot de voetbalclub, met geschikte invliegopeningen onder de dakrand. Linksonder de metalen kleedhokjes welke gesloopt kunnen worden. Rechtsonder een overzicht van de gebouwen; groen omlijnde gebouwen kunnen per direct gesloopt worden, rood omlijnde gebouwen dienen eerst nader onderzocht te worden op vleermuizen.

Meerdere soorten vleermuizen kunnen foerageren op het terrein; de luwte die door de bomen gecreëerd wordt maakt het terrein hiervoor geschikt. In de bomen zijn geen holten gevonden die een verblijfplaats kunnen vormen voor boom bewonende soorten vleermuizen. Uit het plangebied en zijn omgeving zijn waarnemingen bekend van Gewone en Ruige dwergvleermuizen (NDFF 2017(i)). Zij foerageerden op het naastgelegen veld waar in 2016 door Koeman en Bijkerk een quickscan is verricht (Balk 2016).

Overige soortgroepen
Tijdens het veldbezoek is vastgesteld dat de huidige inrichting het plangebied ongeschikt maakt voor overige beschermde soorten. Wel is de Eikenprocessierups aangetroffen; een soort die irritatie aan de huid en luchtwegen kan veroorzaken door zijn brandharen. De nesten zaten op eiken in het zuidwestelijk deel van het plangebied. Het kan nodig zijn ze in de toekomst te laten verwijderen als men overlast ervaart.

Figuur 4 Links een nest van de Eikenprocessierups, rechts een close-up van twee rupsen.

3.4 Gebiedspotenties

De soortenrijkdom van het gebied en de visuele aantrekkelijkheid kan worden verhoogd door een gevarieerde structuur aan te brengen van inheemse bosschages en ingezaaide kruiden, aansluitend op de bomen. Door deze zogeheten mantelzoomvegetatie zullen vlinders een geschikt leefgebied vinden. Door de monotone structuur met voornamelijk gras vinden op dit moment weinig soorten insecten in het plangebied een geschikte leefomgeving.

Sloten zouden verbeterd kunnen worden door flauwe oevers te creëren. Hierdoor kunnen op de verschillende gradiënten van de oever diverse plantensoorten groeien. Dit trekt weer insecten aan zoals juffers en libellen. Eventueel brengt een poel op het zuiden ook veel leven op het terrein waar allerlei diersoorten van profiteren. Ook is het altijd mogelijk om vogelhuisjes en vleermuiskasten op te hangen op bomen; er zijn momenteel ogenschijnlijk geen natuurlijke holten aanwezig.

4 Effecten van de ingreep en te treffen maatregelen

4.1 Broedvogels (zonder jaarrond beschermd nest)

Effecten van de ingreep
Indien de evenementen in het broedseizoen worden uitgevoerd kan bij het betreden van opgaande beplanting verstoring van broedende vogels optreden of zelfs vernietiging van nesten en broedsels. Indien de sloop van de gebouwen wordt uitgevoerd in het broedseizoen, kunnen nesten en broedsels op of in de bebouwing vernietigd worden. In de Wet natuurbescherming wordt geen vast begrensde broedperiode gehanteerd. Indien een broedgeval wordt geconstateerd valt deze binnen de broedperiode, ongeacht de datum. Vernietiging van nesten en broedsels is een overtreding van verbodsbepaling Art. 3.1, lid 2 van de Wnb. Om dit te voorkomen worden de volgende maatregelen aanbevolen.

Maatregelen
Wetsovertreding kan worden voorkomen door:
- De evenementen / sloop niet plaats te laten vinden in de broedperiode. Het broedseizoen loopt globaal van maart tot en met augustus;
- Voorafgaand aan de sloop de bebouwing te controleren op broedsels;
- Tijdens de evenementen de bosschages niet stelselmatig / zo weinig mogelijk te betreden. Houdt er rekening mee dat de meeste vogels al in maart met de bouw van een nest beginnen.

4.2 Vleermuizen

Er zijn geen sporen aangetroffen van vleermuizen. De kans dat vleermuizen de aanwezige bebouwing gebruiken als zomerverblijf, kraamkamer of winterverblijf is op basis van de uitgevoerde quickscan niet uit te sluiten. Eén gebouw heeft toegangsmogelijkheden onder de houten dakrand, een ander pand heeft ruimte tussen platen welke mogelijk geschikte verblijfplaatsen vormt voor vleermuizen. Nader onderzoek zal moeten uitwijzen in hoeverre vleermuizen gebruik maken van de te slopen bebouwing.

Het aantasten van foerageerplaatsen en migratieroutes van streng beschermde soorten is enkel ontheffingsplichtig indien zij van groot belang zijn voor de functionaliteit van vaste rust- en verblijfplaatsen elders, doordat er onvoldoende alternatieven voorhanden zijn. In dit geval is daar geen sprake van. De bomen rondom het plangebied blijven behouden.

4.3 Algemeen voorkomende soorten

Effecten van de ingreep

Het plangebied kan van belang zijn voor enkele kleine zoogdieren zoals marterachtigen en verschillende muizensoorten. Kunstlicht heeft op de meeste diersoorten een effect, vaak is dit negatief. Indien tijdens evenementen kunstlicht gebruikt wordt kan dit effect hebben op de voorkomende diersoorten. Dit betreft echter nationaal beschermde soorten, waarvoor de provincie Zuid-Holland een algemene vrijstelling heeft gegeven bij, onder andere, ruimtelijke ontwikkelingen. Bovendien maken deze soorten vermoedelijk geen gebruik van de gebouwen. Wel dient altijd rekening te worden gehouden met de Zorgplicht (Art. 1.11 van de Wnb).

Maatregelen

Aan de zorgplicht kan worden voldaan door de volgende maatregelen te nemen:

- Bij verstoring van dieren tijdens de werkzaamheden moeten deze de gelegenheid krijgen te vluchten naar een nieuwe leefomgeving.
- Tijdens evenementen dient het gebruik van kunstlicht zoveel mogelijk worden beperkt / vermeden. Indien wel kunstlicht gebruikt wordt dient dit zoveel mogelijk worden afgeschermd van de omgeving.

5 Conclusie

Op basis van de quickscan kan niet worden uitgesloten dat vleermuizen gebruik maken van de bebouwing als tijdelijke of vaste verblijfplaats. Daarnaast wordt verwacht dat het terrein wordt gebruikt als foerageergebied. Er dient nader onderzoek te worden uitgevoerd naar gebruik van het plangebied door vleermuizen. De aanwezigheid van verblijfplaatsen moet worden onderzocht door visuele inspectie (zichtwaarnemingen en sporen) en met behulp van een batdetector (registreren van door vleermuizen geproduceerd geluid). Voor een volledige inventarisatie van vleermuizen dient zowel in het voorjaar (de kraamperiode) als in het najaar (de paarperiode) te worden geïnventariseerd, omdat vleermuizen zich niet het gehele jaar op dezelfde plaats ophouden. Het onderzoek geeft uitsluitsel of voor genoemde soort(en) ontheffing moet worden aangevraagd in het kader van de Wet natuurbescherming. Dit jaar zouden de twee najaars-onderzoeken nog verricht kunnen worden. De voorjaarsonderzoeken dienen volgend jaar plaats te vinden. Het veldwerk kan dan 15 juli 2018 afgerond zijn.

In de directe omgeving van het plangebied bevinden zich geen Natura 2000-gebieden of gebieden die deel uitmaken van het NNN waarop de ingreep een negatief effect zou kunnen hebben.

De gegevens over de aanwezigheid van bovengenoemde (beschermde) soorten zijn houdbaar tot juni 2020. Indien de in dit rapport beschreven ingreep wijzigt dan wel wordt uitgevoerd na juni 2020 kan een actualisatie van het onderzoek nodig zijn.

6 Literatuur

Anonymus (2016) Wet van 16 december 2015, houdende regels ter bescherming van de natuur (Wet natuurbescherming). Staatsblad 34: 1-74.

Balk AR (2016) Toetsing Flora- en faunawet in verband met de voorgenomen werkzaamheden op een voetbalveld en een voormalige paardenwei aan de Kruisweg te Heenvliet. KenB rapport 2016-006. Koeman en Bijkerk bv, Haren.

EZ (2015) *Besluit van de Staatssecretaris van Economische Zaken …, DGAN-PDJNG / 15129301, houdende vaststelling van geactualiseerde Rode lijsten flora en fauna.* Staatscourant nr. 36471.

Koelman RM (2006) *Vleermuisonderzoek Noordelijke Hogeschool Leeuwarden*. VZZ rapport 2006.38. Zoogdiervereniging VZZ, Arnhem.

Websites

NDFF 2017(i) Nationale Databank Flora en Fauna Uitvoerportaal: https://ndff-ecogrid.nl/uitvoerportaal/secure/index.zul

Bijlage I Waargenomen soorten in het plangebied en hun beschermingsstatus

Alle vermelde soorten zijn waargenomen in het plangebied tijdens het veldbezoek op 26 juni 2017. WNB: beschermingsstatus onder de Wet natuurbescherming, NL=Nationaal beschermde soort (artikel 3.10), EU=Europees beschermde soort (artikel 3.1 of 3.5); Vrijstelling: Hier is aangegeven of de soort via een provinciale verordening is vrijgesteld, ZH=Zuid-Holland; RL: status van soort met vermelding op de Nederlandse Rode Lijst; 0 = uitgestorven op wereldschaal, 1 = in het wild uitgestorven op wereldschaal, 2 = verdwenen uit Nederland, 3 = in het wild verdwenen uit Nederland, 4 = ernstig bedreigd, 5 = bedreigd, 6 = kwetsbaar, 7 = gevoelig, - = niet op Rode Lijst (EZ 2015)..

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	WNB	Vrijstelling	RL
Vaatplanten				
Akkerwinde	*Convolvulus arvensis*	-	-	-
Echte kamille	*Matricaria chamomilla*	-	-	-
Eenstijlige meidoorn	*Crataegus monogyna*	-	-	-
Es	*Fraxinus excelsior*	-	-	-
Gewone braam	*Rubus fruticosus*	-	-	-
Grote brandnetel	*Urtica dioica*	-	-	-
Grote klaproos	*Papaver rhoeas*	-	-	-
Kleefkruid	*Galium aparine*	-	-	-
Klimop	*Hedera helix*	-	-	-
Riet	*Phragmites australis*	-	-	-
Spaanse aak	*Acer campestre*	-	-	-
Speerdistel	*Cirsium vulgare*	-	-	-
Witte klaver	*Trifolium repens*	-	-	-
Zomereik	*Quercus robur*	-	-	-
Zwarte els	*Alnus glutinosa*	-	-	-
Vlinders				
Atalanta	*Vanessa atalanta*	-	-	-
Klein koolwitje	*Pieris rapae*	-	-	-
Vogels				
Ekster	*Pica pica*	EU	-	-
Groene specht	*Picus viridis*	EU	-	6
Houtduif	*Columba palumbus*	EU	-	-
Meerkoet	*Fulica atra*	EU	-	-
Merel	*Turdus merula*	EU	-	-
Pimpelmees	*Cyanistes caeruleus*	EU	-	-
Roodborst	*Erithacus rubecula*	EU	-	-
Staartmees	*Aegithalos caudatus*	EU	-	-
Tjiftjaf	*Phylloscopus collybita*	EU	-	-
Vink	*Fringilla coelebs*	EU	-	-
Waterhoen	*Gallinula chloropus*	EU	-	-
Zwarte kraai	*Corvus corone*	EU	-	-

Bijlage II Wettelijk kader

II.1 Inleiding

Vanaf 1 januari 2017 is de Wet natuurbescherming (kortweg: Wnb) in werking. Deze wet vervangt de Flora- en faunawet, de Natuurbeschermingswet 1998 en de Boswet. Met de inwerkingtreding van de Wnb zijn de provincies het bevoegde gezag voor de ontheffing- en vergunningverlening voor plannen en projecten en voor het vaststellen van vrijstellingsregelingen. Bij provincie overschrijdende projecten is dit de minister van EZ.

Deze bijlage vat het wettelijk kader samen voor toetsing van ruimtelijke ingrepen en andere handelingen. In paragraaf II.2 komen algemene bepalingen van de wet aan de orde. Gebiedsbescherming is in de wet beschreven in 'Hoofdstuk 2 Natura 2000-gebieden' en is hier samengevat in paragraaf II.3. De bescherming van soorten is in de wet beschreven in 'Hoofdstuk 3 Soorten' en in deze bijlage samengevat in paragraaf II.4. De bescherming van bomen en bos is in de wet beschreven in 'Hoofdstuk 4 Houtopstanden, hout en houtproducten'. Dit laatste hoofdstuk en andere onderdelen van de Wnb zoals jacht, schadebestrijding, overlastbestrijding, faunabeheer en omgang met exoten maken geen deel uit van deze bijlage.

II.2 Algemene bepalingen

Art 1.10 De Wet natuurbescherming is gericht op:

- het beschermen en ontwikkelen van de natuur, mede vanwege de intrinsieke waarde, en het behouden en herstellen van de biologische diversiteit;
- het doelmatig beheren, gebruiken en ontwikkelen van de natuur ter vervulling van maatschappelijke functies, en
- het verzekeren van een samenhangend beleid gericht op het behoud en beheer van waardevolle landschappen, vanwege hun bijdrage aan de biologische diversiteit en hun cultuurhistorische betekenis, mede ter vervulling van maatschappelijke functies.

Art 1.11 Zorgplicht:
Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor Natura 2000-gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en voor in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving. De zorg houdt in elk geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen kunnen worden veroorzaakt voor een Natura 2000-gebied, een bijzonder nationaal natuurgebied of voor in het wild levende dieren en planten:

a. dergelijke handelingen achterwege laat, dan wel,
b. indien dat achterwege laten redelijkerwijs niet kan worden gevergd, de noodzakelijke maatregelen treft om die gevolgen te voorkomen, of
c. voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk beperkt of ongedaan maakt.

Art 1.12 Gedeputeerde staten van de provincies dragen zorg voor:

- het nemen van de nodige maatregelen voor de bescherming, de instandhouding of het herstel van biotopen en leefgebieden in voldoende gevarieerdheid voor alle van nature in het wild levende vogelsoorten en planten en dieren en hun habitats van bijlagen II, IV en V bij de Habitatrichtlijn en habitattypen van bijlage I van de Habitatrichtlijn;
- het behoud of het herstel van een gunstige staat van instandhouding van de met uitroeiing bedreigde of speciaal gevaar lopende van nature in het wild voorkomende dier- en plantensoorten;
- de totstandkoming en instandhouding van een samenhangend landelijk ecologisch netwerk, genaamd Natuurnetwerk Nederland.

Gedeputeerde staten kunnen gebieden buiten het Natuurnetwerk Nederland aanwijzen die van provinciaal belang zijn vanwege hun natuurwaarden of landschappelijke waarden, met inachtneming van hun cultuurhistorische kenmerken. Deze gebieden worden aangeduid als ‘bijzondere provinciale natuurgebieden’ en ‘bijzondere provinciale landschappen’.

II.3 Natura 2000-gebieden

De Wnb heeft tot doel het beschermen en in stand houden van Natura 2000-gebieden.

Relevante wettelijke bepalingen
De beoordeling van projecten en andere handelingen wordt geregeld in artikel 2.7 tot en met artikel 2.9. Aanwijzingsbesluiten geven de instandhoudingsdoelstellingen ten aanzien van de leefgebieden voor vogels van de Vogelrichtlijn, de natuurlijke habitats en de habitats van soorten van de Habitatrichtlijn. De instandhoudingsmaatregelen zijn voor elk gebied beschreven in het beheerplan. Tevens beschrijft het beheerplan welke handelingen en ontwikkelingen in het gebied en daarbuiten het bereiken van de instandhoudingsdoelstellingen niet in gevaar brengen. Voor het uitvoeren van plannen of projecten kan GS de verplichting opleggen tot preventieve of herstelmaatregelen. Dit is niet van toepassing indien voor het plan of project een (omgevings)vergunning is verleend.

Beoordeling van plannen en projecten
Art. 2.7 Voor een plan dat niet direct verband houdt met of nodig is voor het beheer van een Natura 2000-gebied, en dat afzonderlijk of in combinatie (in cumulatie) met andere plannen of projecten significante gevolgen kan hebben voor een Natura 2000-gebied, is een **passende beoordeling** noodzakelijk.

Er is een **vergunning** nodig van GS voor projecten of andere handelingen die de kwaliteit van de natuurlijke habitats of de habitats van soorten in dat gebied kunnen verslechteren of een significant verstorend effect kunnen hebben op de soorten waarvoor dat gebied is aangewezen. De bevoegdheid ten aanzien van de vergunningverlening ligt bij GS van de provincie waarin het project wordt uitgevoerd.

Er geldt een **uitzondering op de vergunningprocedure** op grond van de Wet natuurbescherming: als via een andere wettelijke bepaling een passende beoordeling verplicht is (bijvoorbeeld op grond van de Tracéwet of de Spoedwet wegverbreding) voor de besluitvorming.

Art. 2.9 Géén vergunning is nodig:

- Als het project of de handeling is opgenomen in een Natura 2000-beheerplan of in een vastgesteld programma voor Natura 2000-gebieden (zoals de PAS). Voorwaarde is dat 1) ten aanzien van het plan of het programma een passende beoordeling van projecten is uitgevoerd waaruit de zekerheid is verkregen dat het project de natuurlijke kenmerken van het Natura 2000-gebied niet zal aantasten, en 2) dat het bestuursorgaan dat het plan of programma heeft vastgesteld, tevens bevoegd gezag is voor vergunningverlening of dat dit bestuursorgaan heeft ingestemd heeft met het plan of programma.
- Als het project of de handeling al bestond of bekend was op de referentiedatum 31 maart 2010 of later als het gebied later is aangewezen (ook wel bekend als bestaand gebruik).
- Als het project of de handeling behoort tot door PS bij verordening aangewezen categorieën van gevallen.

Toelichting op begrippen

Habitattoets
De habitattoets is de verzamelnaam van toetsingen van effecten van plannen en projecten op de realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied. In beginsel worden de effecten van plannen en projecten op Natura 2000-gebieden ‘passend beoordeeld’. Als er kans is op significant negatieve effecten en mitigerende maatregelen bij de beoordeling zijn betrokken wordt gesproken over een ‘**passende beoordeling’**. Om procedurele redenen kan er voor worden gekozen om een **oriëntatiefase** – soms ook wel ‘**voortoets’** genoemd – te doorlopen. De inhoudelijke studie is in de oriëntatiefase in grote lijnen identiek aan een passen de beoordeling, echter mitigerende maatregelen zijn bij de oriëntatiefase niet bij de beoordeling betrokken. Als de conclusie is dat significante negatieve effecten niet op voorhand kunnen worden uitgesloten en maatregelen nodig zijn om significant negatieve effecten met zekerheid te voorkomen, zal alsnog een passende beoordeling nodig zijn.

Mitigerende maatregelen
Mitigerende maatregelen zijn maatregelen ter voorkoming of beperking van het (mogelijke) effect van het project of andere handeling en deze maatregelen zijn onlosmakelijk verbonden zijn met een project / andere handelingen

Cumulatieve effecten
Voor de habitattoets geldt uitdrukkelijk dat voor elke activiteit onderzocht moet worden of er mogelijke significante effecten zijn als gevolg van de activiteit afzonderlijk *en* in combinatie met andere plannen en projecten. In het laatste geval moeten de gezamenlijke ofwel cumulatieve effecten beoordeeld worden in het licht van de

instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied. Het gaat daarbij om alle plannen en projecten die op bestuurlijk niveau zijn goedgekeurd en die nog niet (volledig) zijn gerealiseerd.

Significantie
Van significante effecten kan sprake zijn als ten gevolge van het plan of project realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen wordt bemoeilijkt of onmogelijk wordt gemaakt. In de Leidraad bepaling Significantie is het begrip 'significante gevolgen' toegelicht.[1]

Externe werking
Ook activiteiten buiten het Natura 2000-gebied kunnen vergunningplichtig zijn als die activiteiten negatieve effecten op het behalen van de instandhoudingsdoelstellingen voor het gebied (kunnen) veroorzaken. Dit wordt de 'externe werking' van de bescherming genoemd.

Programma Aanpak Stikstof
Op 1 juli 2015 is de Programma Aanpak Stikstof (PAS) in werking getreden. Dit programma geeft met een gericht pakket van herstelmaatregelen enerzijds waarborgen voor behoud en herstel van stikstofgevoelige habitats en leefgebieden van soorten en biedt anderzijds ruimte voor nieuwe economische activiteiten. Voor projecten die vermeld zijn op een lijst met prioritaire projecten is op voorhand ruimte gereserveerd. Voor nieuwe projecten (niet-prioritair) geldt bij een toename van stikstofdepositie op een stikstof gevoelig habitat met thans al een overschrijding het volgende:

- Activiteiten met een stikstofdepositie vanaf 1 mol/ha/jaar zijn vergunningplichtig.
- Activiteiten met een stikstofdepositie onder 0,05 mol/ha/jaar zijn niet vergunningplichtig.
- Voor activiteiten met een stikstofdepositie tussen 0,05 mol/ha/jaar – 1 mol/ha/jaar moet voor het Natura 2000-gebied worden nagegaan wat de actuele geldende grenswaarde is. Bij 95% uitgegeven depositieruimte wordt de grenswaarde verlaagd naar 0,05 mol/ha/jaar; dan is dus een vergunning nodig bij een stikstofdepositie hoger dan 0,05 mol/ha/jaar (anders bij 1 mol/ha/jaar)

De omvang van de stikstofdepositie als gevolg van een project moet worden vastgesteld aan de hand van het rekenmodel AERIUS Calculator.

[1] Leidraad bepaling significantie. Nadere uitleg van het begrip 'significante gevolgen' uit de Natuurbeschermingswet. Publicatie Steunpunt Natura 2000, versie 27 mei 2010.

II.4 Soorten

Verbodsbepalingen
De Wnb onderscheid bij de bescherming van soorten drie beschermingsregimes met elk hun eigen verbodsbepalingen:

Art. 3.1 *Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn (VR)*
Het is verboden in het wild levende vogels (VR artikel 1):
lid 1. opzettelijk te doden of te vangen;
lid 2. opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren te vernielen of te beschadigen of nesten van vogels weg te nemen;
lid 3. eieren van vogels te rapen en deze onder zich te hebben;
lid 4. vogels opzettelijk te storen;
lid 5. Het verbod, bedoeld in het vierde lid, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

Het ministerie heeft een lijst gemaakt van soorten vogels die hun nest doorgaans het hele jaar door of telkens opnieuw gebruiken. Deze nesten zijn jaarrond beschermd[2]. Voor andere soorten geldt dat de nesten alleen beschermd zijn wanneer zij (in het broedseizoen) in gebruik zijn.

Art. 3.5 *Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn (HR)*
Het is verboden:
lid 1. in het wild levende **dieren** (HR bijlage IV, VvBern Bijlage II, VvBonn Bijlage I) in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen;
lid 2. dieren, als bedoeld in het eerste lid, opzettelijk te verstoren.
lid 3. eieren van dieren, als bedoeld in het eerste lid, in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.
lid 4. de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren, als bedoeld in het eerste lid, te beschadigen of te vernielen.
lid 5. **Planten** (HR bijlage IV, VvBern Bijlage I) in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Art. 3.10 *Beschermingsregime andere soorten*
Lid 1) Onverminderd artikel 3.5, lid 1, 4 en 5, is het verboden:
onderdeel a. in het wild levende **zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers** van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel A, bij de Wet natuurbescherming, opzettelijk te doden of te vangen;
onderdeel b. de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld onder a opzettelijk te beschadigen of te vernielen;

[2] Zie de Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingrepen, ministerie van LNV, augustus 2009.

onderdeel c. **planten** genoemd in de bijlage, onderdeel B, bij de Wet natuurbescherming, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Ontheffingen en vrijstellingen (zie ook Figuur 5)
Gedeputeerde staten kunnen een ontheffing verlenen van verboden die gelden voor Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn (Art 3.3), Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn (Art 3.8) en Beschermingsregime andere soorten (Art 3.10 lid 2). Provinciale staten en de Minister kunnen bij verordening vrijstelling verlenen van deze verboden (Art 3.3, Art 3.8)

Een ontheffing of een vrijstelling wordt uitsluitend verleend als aan de volgende voorwaarden is voldaan:

- er bestaat geen andere bevredigende oplossing,
- er is voldaan aan een in Art 3.3 dan wel Art 3.8 genoemd belang,
- er is geen sprake van een verslechtering van de (gunstige) staat van instandhouding (SvI) van de desbetreffende soort.

Aan een ontheffing kunnen voorwaarden worden gesteld om schade te beperken of te compenseren zodat er geen afbreuk wordt gedaan aan de SvI.

Art 3.3, Art 3.8 De verboden voor zijn niet van toepassing op handelingen ten behoeve van instandhoudingsmaatregelen en handelingen in het kader van een Natura 2000-beheerplan of een vastgesteld programma (zoals bijvoorbeeld de PAS).

Art. 3.10 Voor soorten vallend onder '*Beschermingsregime andere soorten*' kan de provincie een vrijstelling verlenen voor handelingen in het kader van de **ruimtelijke inrichting of ontwikkeling** van gebieden en **bestendig beheer of onderhoud**.

Art. 3.31 De hierboven genoemde verboden onder de drie beschermingsregimes zijn niet van toepassing op handelingen die zijn beschreven in en aantoonbaar worden uitgevoerd overeenkomstig een door Onze Minister goedgekeurde **gedragscode** en die plaatsvinden in het kader van bestendig beheer of onderhoud en ruimtelijke ontwikkeling en inrichting.

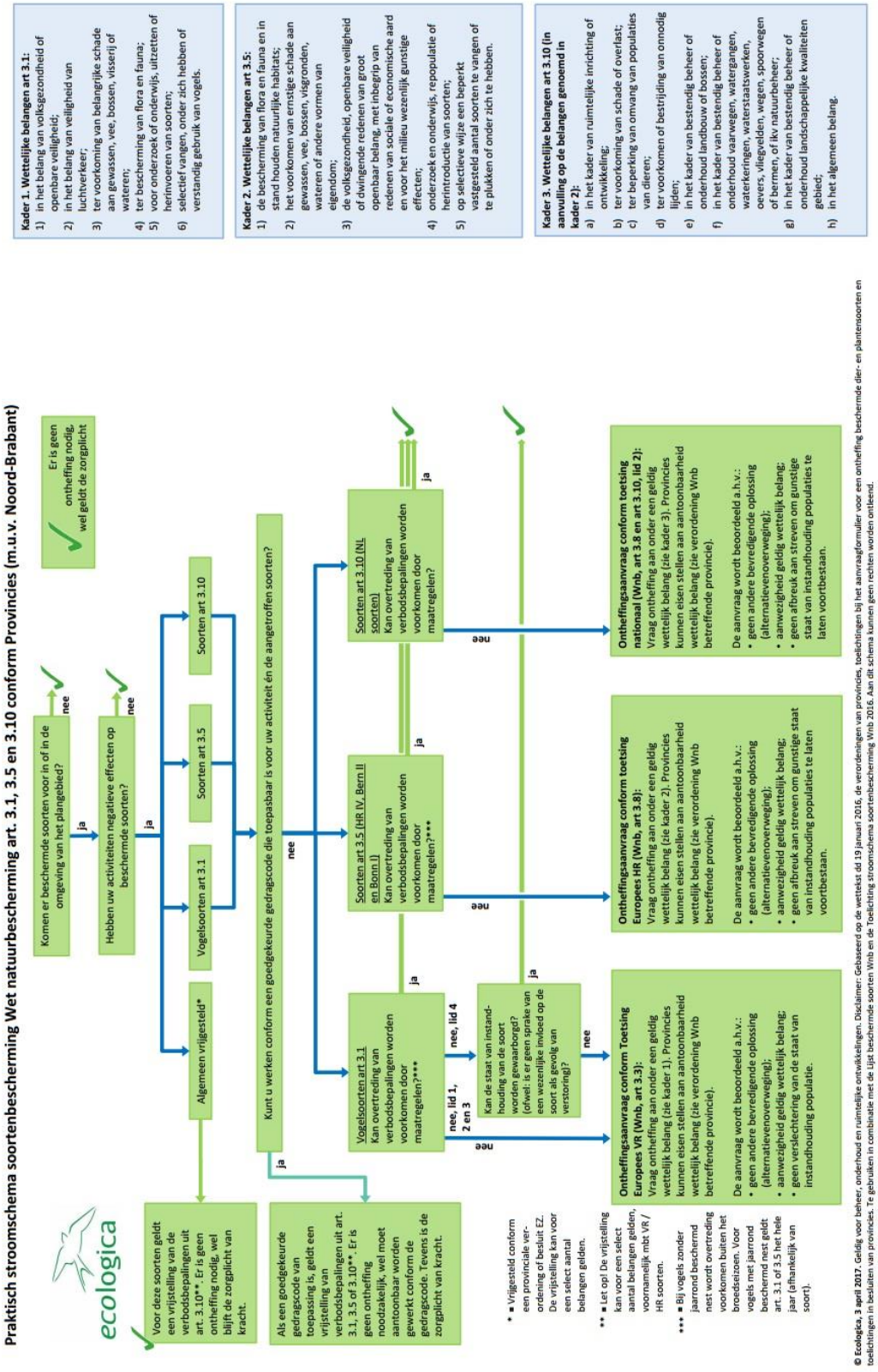

Figuur 5 Stroomschema soortenbescherming Wet Natuurbescherming art. 3.1, 3.5 en 3.10